

BẢN TIN NGÀY NGHIÊN CỨU BIỂN ĐÔNG

(Cập nhật 03/06/2020)

Tình hình nổi bật

Ngoại trưởng Philippines Teodoro Locsin ngày 2/6 thông báo nước này đã tạm hoãn quyết định chấm dứt Thỏa thuận Các lực lượng thăm viếng (VFA) với Mỹ theo chỉ đạo của Tổng thống. **Mỹ ngày 2/6** hoan nghênh động thái này của Philippines. Trong tuyên bố của mình, Đại sứ quán Mỹ tại Philippines đề cao quan hệ đồng minh kéo dài của 2 nước, Mỹ “mong đợi tiếp tục hợp tác gần gũi về an ninh và quốc phòng với Philippines”. Trước đó 1 ngày, Bộ Ngoại giao Philippines gửi thư tới Đại sứ quán Mỹ thông báo sẽ hoãn ít nhất 6 tháng việc hủy bỏ VFA.

Ngoại trưởng Mỹ Mike Pompeo ngày 2/6 khẳng định trên twitter cùng với việc đăng Công hàm của Phái đoàn Mỹ tại Liên hợp quốc: "Hôm nay, Mỹ phản đối những yêu sách biển bất hợp pháp của Trung Quốc ở Biển Đông tại Liên hợp quốc. Chúng tôi bác bỏ các yêu sách bất hợp pháp và nguy hiểm này. Các nước thành viên Liên hợp quốc cần phải đoàn kết để bảo vệ luật pháp quốc tế và quyền tự do trên biển".

Phái đoàn của Mỹ tại Liên hợp quốc ngày 1/6 ra công hàm khẳng định giá trị Phán quyết Tòa Trọng tài năm 2016 và phản đối các yêu sách biển phi pháp của Trung Quốc.

Trang mạng Đa chiều, Trung Quốc, ngày 2/6 cho biết không quân nước này đã tiến hành cải tiến máy bay vận tải Y-20 để có thể tiếp nhiên liệu trên không cho máy bay chiến đấu, đồng thời được tích hợp chức năng cảnh báo tác chiến điện tử. Theo giới phân tích, điều này sẽ giúp mở rộng đáng kể khả năng bay, tác chiến trên không của không quân Trung Quốc, thậm chí có thể kiểm soát cả vùng trời khu vực Tây Thái Bình Dương.

Báo Đài Hải, Trung Quốc, ngày 2/6 cho biết tàu nghiên cứu khoa học Trung Quốc “Gia Canh” (TAN KAH KEE) đã rời cảng tại Hạ Môn, Phúc Kiến, bắt đầu hành trình nghiên cứu khoa học tại Biển Đông kéo dài 25 ngày.

Cục Hải sự thành phố Bắc Hải, Quảng Tây, Trung Quốc ngày 1/6 đăng cảnh báo hàng hải số 0023 về hoạt động của tàu kéo Hải dương Thạch Du 676 kéo theo giàn khoan Đức Thịnh 287 từ ngày 2 - 4/6.

Thủ tướng Chính phủ Nguyễn Xuân Phúc ngày 29/5 đã điện đàm với Thủ tướng Singapore Lý Hiển Long, nhấn mạnh tầm quan trọng của việc duy trì hòa bình, ổn định, tự do và an ninh hàng hải, hàng không ở Biển Đông, nỗ lực giữ gìn đoàn kết và lập trường chung của ASEAN, thúc đẩy đàm phán Bộ Quy tắc ứng xử trên Biển Đông (COC) thực chất, phù hợp với luật pháp quốc tế và UNCLOS 1982.

Góc nhìn Quốc tế

+ Trung Quốc:

Báo Zao Bao, Trung Quốc, ngày 2/6 trích tin từ Hồng Kông cho biết Trung Quốc đã có kế hoạch xây dựng Vùng nhận diện phòng không (ADIZ) ở Biển Đông từ 10 năm trước. Một quan chức quân đội Trung Quốc giấu tên cho biết, từ năm 2010 khi tuyên bố thiết lập ADIZ tại Biển Hoa Đông, Trung Quốc đã có kế hoạch thiết lập ADIZ ở Biển Đông, phạm vi bao gồm các quần đảo “Đông Sa”, “Tây Sa” (Hoàng Sa) và “Nam Sa” (Trường Sa).

+ Châu Âu - Mỹ:

Ankit Panda, biên tập viên cao cấp của The Diplomat, ngày 3/6 nói rằng việc Indonesia viện dẫn Phán quyết Trọng tài Biển Đông 2016 giữa Philippines và Trung Quốc là đáng chú ý bởi (i) với vị thế lãnh đạo ASEAN của Indonesia, thông qua đưa Phán quyết vào chính sách Biển Đông, có thể Indonesia sẽ quan tâm hơn đến việc đưa ASEAN đến hướng tiếp cận tương tự và (ii) sự sẵn sàng viện dẫn Phán quyết của Indonesia có thể sẽ ảnh hưởng đến quyết định của Việt Nam khi tại thời điểm này, hành động pháp lý quốc tế đang được Hà Nội nghiêm túc cân nhắc.

Tờ Benarnews, Mỹ, ngày 2/6 dẫn lời chuyên gia hoài nghi về khả năng Trung Quốc thiết lập ADIZ ở Biển Đông. Bà Bonnie Glaser, CSIS, cho hay “Trung Quốc không thể thiết lập ADIZ ở Trường Sa. Các bên khác như Việt Nam, Philippines, Đài Loan có đường băng ở khu vực và sẽ thường xuyên thách thức vùng nhận diện của Trung Quốc”. Trong khi đó, Brendan Mulvaney, Viện nghiên cứu Không gian Vũ trụ Trung Quốc ở Alabama, đánh giá Trung Quốc khó quản lý hiệu quả ADIZ: “việc thực thi ADIZ thông qua các hành động ngăn chặn là khả thi, nhưng đặt nhiều thách thức cho lực lượng không quân của Trung Quốc, hiện không đồn trú thường xuyên ở Trường

Sa”. Tuy nhiên, hai học giả cho rằng ADIZ có thể đưa đến một số lợi ích chiến lược nhất định giúp Trung Quốc kiểm soát một khía cạnh khác ở Biển Đông và đa phần các hãng hàng không dân sự sẽ tuân thủ để tránh rắc rối.

James Holmes, Đại học Hải chiến Mỹ, ngày 31/5 dự đoán Trung Quốc sẽ ngày càng chiếm ưu thế tại Biển Đông nhờ vào sự phát triển của khoa học công nghệ. Cụ thể: (i) Các tàu và máy bay không người lái của Trung Quốc có thể duy trì hiện diện lâu dài trên biển; (ii) Từ đó giúp quân đội Trung Quốc cải thiện đáng kể năng lực trên thực địa; và (iii) Trung Quốc vừa có thể tăng số lượng thiết bị không người lái, vừa có thể trang bị hỏa lực trên các khí tài đó.

Đại sứ Mỹ tại Anh Robert Wood Johnson ngày 28/5 kêu gọi Anh và cộng đồng quốc tế lên án hành vi của Trung Quốc tại Biển Đông. Thế giới không được phép chấp nhận hành vi của Trung Quốc như một "trạng thái bình thường mới". Là những quốc gia thương mại biển toàn cầu, Anh và Mỹ không thể bỏ qua hành vi của Trung Quốc nhằm áp đặt sự kiểm soát với một trong những tuyến đường biển huyết mạch của thế giới. Liên minh Mỹ - Anh có nghĩa vụ lên tiếng và hành động để phản đối trật tự trên biển dựa trên "sức mạnh quyết định lẽ phải" tại Biển Đông; sự im lặng sẽ tương đồng với việc chấp nhận một trật tự như vậy.

+Đông Nam Á:

Cựu Thẩm phán Philippines Antonio Carpio, người có đóng góp to lớn cho Vụ kiện Biển Đông giữa Philippines và Trung Quốc, ngày 2/6 kêu gọi các nước Đông Nam Á nên đi theo Indonesia, sử dụng công cụ luật pháp quốc tế, cụ thể là viện dẫn Phán quyết Tòa Trọng tài 2016 rằng yêu sách Đường 9 đoạn của Trung Quốc không có cơ sở pháp lý và lịch sử. Điều này sẽ tạo cho các nước một mặt trận thống nhất về lập luận được công nhận bởi một tòa án quốc tế để chống lại những yêu sách bành trướng của Trung Quốc trên Biển Đông, đồng thời giúp Phán quyết được thực thi bởi thực tiễn quốc gia - một động thái mà xa hơn nữa sẽ cô lập Trung Quốc.

Evan A. Laksmana, Nghiên cứu viên cao cấp CISA, Indonesia, ngày 2/6 đánh giá Công hàm ngày 26/5 của Indonesia gửi Ủy ban Ranh giới Thềm lục địa của Liên hợp quốc không phải là lần đầu tiên Indonesia - quốc gia không có tranh chấp trên Biển

Đông - bày tỏ lập trường, nhưng lần này từ ngữ mạnh mẽ hơn, và đây cũng là lần đầu tiên một nước thứ 3 công khai ủng hộ Phán quyết trọng tài 2016. Hành động của Indonesia nằm trong chiến lược nhất quán của nước này trong vấn đề Biển Đông và đối phó với Trung Quốc, bởi: (i) Công hàm có nội dung tương tự Công hàm năm 2010 của chính Indonesia trong một hoàn cảnh tương tự, (ii) Đây không phải lần đầu tiên Indonesia viện dẫn Phán quyết (iii) Chính sách về Biển Đông của Indonesia có nguồn gốc từ luật pháp quốc tế và chủ nghĩa đa phương, và Phán quyết là cơ sở cho lập trường của Indonesia.

The Jakarta Post ngày 1/6 trích bình luận về Công hàm ngày 26/5 của Indonesia gửi CLCS của Damos Agusman, Vụ trưởng Vụ luật pháp quốc tế Bộ Ngoại giao Indonesia: Indonesia chỉ nhắc lại lập trường của mình mà Trung Quốc đã biết, không có yếu tố nào mới về nội dung nhưng là vấn đề cần thiết về thủ tục vì Trung Quốc cũng nhắc lại cũng yêu sách của nước này. Bên cạnh đó, khẳng định Phán quyết vẫn luôn có hiệu lực cho dù có hay không sự công nhận từ các quốc gia, bởi Tòa Trọng tài đã được UNCLOS trao thẩm quyền - điều tất cả các quốc gia thành viên Công ước đã đồng thuận.

Biên tập: Ngọc Diệp

@Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao

"Bản tin ngày Nghiên cứu Biển Đông" được soạn thảo từ các tài liệu công khai nhằm tổng hợp thông tin giúp bạn đọc. Các thông tin trong Bản tin không phản ánh quan điểm của Viện Biển Đông. Ban biên tập không chịu trách nhiệm đối với sự thay đổi về nội dung của tin gốc cũng như đường dẫn kèm theo đến các tin gốc.

Mọi ý kiến góp ý xin gửi về Viện Biển Đông - Học viện Ngoại giao, 69 Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội; email: scsi@dav.edu.vn.